

– *Lesz-e változás a zenekari próbák rendjében?*

– A 2002/2003-as évad első felét a zenekar építésére, összerázására számom. Meg szeretném újítani az együttest. Struktúraváltást tervezek a zenekar építésében, nagy hangsúlyt fektetek a műhelymunkára, a szólampróbákra.

– *Elegendő próbaterem áll a rendelkezésükre?*

– Nagyon szeretünk ebben a belvárosi épületben dolgozni. Nemrég újította fel az önkormányzat, légkondicionálóval szerelte fel a próbahelyiségeket. Jó néhány termet kiürítettünk egyéni próbára. A négy társalgóban négy szekció próbálhat egyszerre. Szólampróbákra alkalmas a próbaterem és a kis gyakorlóterem, tehát egyszerre 6 szekció tarthat szólampróbát.

– *Megfelelő számú és minőségű hangszerek van?*

– Közel 4 millió forint értékben bővítettük a hangszer állományt.

– *Kihasználja-e az Államokbeli ismertségét, tervez-e oda vendégszerepléseket?*

– Az USA-ban telített a piac, ezért inkább Távol-Keleten szeretnénk turnézni. Az előbb említett távol-keleti vendégszereplés a Koreai Nemzetközi Cserekapcsolatok során valósult meg. Hat városban 14 koncertet ad a zenekar, nemzeti és európai szerzők műveit szóllaltatják meg. Információim szerint nagy sikerrel. A Távol-Keleten értékelik az európai kultúrát, ezért

Dél-és Délkelet Ázsiát szeretnénk végig turnézni. Honkongot, Kínát, Japánt, Szingapúrt, Tajvant célozzuk meg.

– *Debrecenben is van feladatuk. Önkormányzati kulturális intézményként kötelezettségeik vannak a Csokonai Színház előadásain. Mennyi munkát jelent ez a zenekarnak?*

– A fenntartás fejében évadonként 150 szolgálatot kell adnunk a színháznak ingyenesen. Örömmel végezzük munkánkat, gyönyörű bemutatónak nézünk elébe, mint például Wagner Lohengrin című operájának.

– *Melyik műsorukat emelné ki az idei évad kínálatából? Szólna műsortervéről?*

– 2003. március 31-én a Debreceni Tavasz Fesztiválon adunk ünnepi záró hangversenyt, melyet a Bartók rádió és további és 39 ország rádióállomása közvetít. A koncerten Bogányi Gergely, Bódi Marianna, Berczeli István szólistákkal lépünk fel. December 11-re állítjuk össze jövő évadi műsortervünket, mely színesebb, változatosabb lesz, mint az eddigiek. Készülünk Muszorgszkij, Liszt műveivel, Bartók: A Kékszakállú herceg várával, Schumann IV. szimfóniájával. Vendégeket hívtunk koncertjeinkre, mint Ránki Dezsőt. Két ősbemutatót tervezünk, Brahms koncertet tervezünk s közös fellépést az Állami Énekkarral.

– *Bemutatkozott-e már a hazai zenekaroknak? Milyen kapcsolatot szeretne kialakítani velük?*

– December 10-én lesz a szimfonikus zenekarok igazgatóinak találkozója, ott fogok bemutatkozni. S nagy reménységgel nézek a közös együttműködés felé. Amely együttesekkel csak lehet, azokkal együtt szeretnék dolgozni.

– *Sok szó esett a zenekar munkájáról, de az Ön hangszeres kötődéséről még nem beszélünk. Játsszik-e még nagybőgőjén?*

– A szívem mélyén zenész maradtam, hiába tántorított el tőle a zenekar vezetése. De otthon, a saját kedvtelésemmre minden héten előveszem a bőgőt, s zenélek.

– *Ki a kedvenc zeneszerzője? Melyik zenei irányzat áll Önhez a legközelebb?*

– Sokszínű a zenei ízlésem, a barokktól a kortársakig mindenféle zenét szeretek. Brahms, Csajkovszkij, Mahler szimfóniáit különösen szívesen hallgatom. Napjaink könnyűzenéjét is ugyanúgy kedvelem, legyen az az értékes elektronikus zenét játszó LGT vagy a Supertramp. Egész nap szól a rádió. *Milyen jövőt képzel a zenekarnak?* Nagy kedvvel és boldogan jövök dolgozni, mert már ez alatt a másfél-két hónap alatt is maximálisan sikerült megvalósítanom elképzeléseimet. Nagyra értékelem kollégáim lelkesedését, az „új” és más felé törekvésüket, optimista hozzáállásukat. Hiszek abban, hogy a maximális alkotói szabadság a lehetőségéhez képest egy profit termelő tevékenységgel megtámogatva eredményes és sikeres évadot zárhat. Császi Erzsébet

A BÉCSI ÚT KÉT VÉGÉN

Tudósítás a PEARLE* konferenciáról

A Szent István dóm tornya ködbe veszett a permetező esőben, amikor Európa zenekari és színházi szövetségeinek képviselői az idegenvezető lelkes szavai és útmutatása nyomán – a konferencia bevezető gyakorlatként – a Belváros köveit rótták. Magyaroként otthonosan, szinte házigazdaként jártam köztük. A Hofburg udvarát ismét jól megnéztem, de felszántásnak nyomát sem láttam. A Habsburg birodalom kincstárában a híres Schatzkammerben látva, hogy szinte minden második palást, korona, gyémánt, drágakő, kősonyú Magyarországról került ide, néhány kaján nyugati kolléga arra buzdított, itt az idő és alkalom, vigyem ezeket haza.

Mélyen elgondolkodtam ezen a lehetőségen, de aztán rájöttem, hogy talán kellemetlen helyzetbe hoznám vendéglátóinkat, az Osztrák Tartományi Színházak Szövetségét, a Bécsi Színházszövetséget és főleg annak elnökét a kedves, figyelmes, jó humorú Reinhard Tögl-t. Attól pedig Isten ments, hogy fölös izgalma-

kat okozzak ilyen jámbor szervezeteknek, ügybuzgó embereknek. Próbáltam hát osztózni a császárvárost joggal megillető áhítatban, lelkesedésben és követtem konferenciársaimat az esti esemény színhelyére a Staatsooperbe.

Aznap éppen balettest volt, Balanchin egy kortárs és három klasszikus, Csajkovszkij zenéjére komponált koreográfiáját láthatta a telt házas közönség. (Tegyük hozzá, nem olcsón: az én jegyemen például büszkén és egyértelműen állt a vételár 91. – Euro-s számjegye, mely a hazai minimálbér közel felét teszi ki...)

Az előadást nem tisztem minősíteni. Minden esetre azt az állítást bátran vállalom, hogy mind a balettkar, mind a zenekar méltó régi, nagy híréhez. A táncosok anyanyelvi szinten „beszélnek” mind a kortárs, mind a tütüs-balettcipős táncnyelvet és makulátlan, ihletett produkcióikhoz a Bécsi Filharmonikusok épp ezen épület zenekari árkában főállású művészei lélegzetelállító tökéletességgel szóllaltat-

ták meg Csajkovszkij zenéjét. A Vonósszere-nád mintha egyetlen hangszeren szóló volna, a Téma és variációk esetében pedig a mesés fúvóshangzás ámitott el. Aznap este még csak halvány emlékeimbe kapaszkodhattam, amikor a világ egyik legjelesebb operaházával kapcsolatos közelmúltbeli változások kerültek szóba a szünetben, ám másnap reggel, a konferencia megnyitásakor kerekébb képet kaphattunk.

Dr. Georg Springer, az Osztrák Szövetségi Színházak Részvénnytársaság (igazából „holding”) elnöke elmondta, hogy három-négy éve első számú közellenségnek számított az osztrák kulturális életben. Nem csoda. Ő állt élen ugyanis annak az átalakításnak, melynek nyomán a Staatsooper, a Volksooper, az Akademie-theater és a Burgtheater megszűntek központi állami költségvetési intézmény lenni (összes közalkalmazottjukkal együtt) és belepasszírozták őket a fent említett szervezetbe. Nem sok jó nézett ki belőle. Aztán, amikor a részle-

tek ismertté váltak, kezdtek a kedélyek megnyugodni. Ugyanis senkitől nem váltak meg az átalakítás címén. Az új szervezet költségvetési támogatását külön törvény szabályozza (!) ami az addigi évenkénti lobbizáshoz képest mégis csak előrelépés. Ebben az évben például 167,1 milliárd Euro a költségvetésük, ami napi árfolyamon 40,104 milliárd magyar forintot tesz ki. Ez azért még a drága császárvárosban is szép summa. A színházak önálló, belső elszámolási rendszerben működnek, emiatt jóval takarékosabban, ésszerűbben gazdálkodnak, ugyanakkor művészi szabadságukat senki nem korlátozza. Az átalakítás eredményességének talán legegységesebb bizonyítékával Springer úr akkor szolgált, amikor elmondta, hogy a Naschmarkt egyik legtekintélyesebb kofája, aki évtizedek óta mindent tud a Staatsoperéről, akihez világsztárok jártak és járnak mint a helyi operajátásás mindentudójához, kinek tájékozottsága és véleménye csalhatatlan lakmuspapírként jelzi a sikert és bukást, nos ez a hölgy mostanában már nem átkait, hanem elismerő szavait és friss portékáját szórja a valamikori közellenség után. (Bécs nem Bécs lenne, ha nem így lenne.)

Az Előadóművészeti Szövetségek Európai Ligája ilyen helyi benyomások után kezdte meg háromnapos konferenciáját november 22-én a Ronacher színházban. A nagyra becsült olvasót megkímélem a tizenhárom fő- és huszonhat további alfejezetből álló napirendi pontthalmaz ismertetésétől. Nézzük inkább a bennünket is közelebről érintő témaköröket.

Az EU kulturális ügyekben minden korábbinál aktívabbnak mutatkozik. Az oktatás, képzés, nevelés tematikája egyre gyakrabban napirendre kerül mind Brüsszelben, mind Strasbourgban, mind a tagországokban. Az oktatásban egyre nagyobb szerepet kívánnak juttatni a művészeti oktatásnak, ehhez pedig a zenei intézmények, színházak segítségét kérik.

Az Európa Parlament jelentést készített az előadóművészetek, a színházak dinamikus és megnőtt fontosságú szerepéről a hamarosan kibővülő Unióban.

A személyi jövedelemadózás ügyében vélhetőleg lépni fog a PEARLE*, hiszen mint kiderült számos EU- országban a kettős adózást elkerülő törvény ellenére a tartósan külföldön dolgozó előadóművésztől a vendéglátó országban és otthon is leszdedik az szja. sápját.

Keserű tapasztalatainkat megélve magam is csatlakoztam azokhoz, akik felpanaszolták bizonyos zenekari, vagy oratorikus, illetve operai anyagok kölcsönzési díjának gyakran horribilis voltát. Ha más nem, legalább egy állásfoglalás születhet ez ügyben, ami jó esetben megalapozhat egy EU-szintű intézkedést.

Az európai közösség országaiban hamarosan egységes szabályozás várható a közösség biztonságának szolgálatában. Jelenleg szó sincs egységességről. Vannak például országok, ahol előírás az orvosi ügyelet biztosítása, vannak, ahol nem. Vannak országok, ahol tragédiák kellettek szabadtéri színpadok biztonsági előírásainak szigorításához, vannak, ahol ezek már eleve léteztek. Minden esetre nem kétséges, közös etikai és üzleti érdekünk, hogy közönségünk abban a nyugalomban váltsa meg jegyét produkcióinkra, hogy ott nem történhet vele baj, vagy ha mégis, azonnali gondos és szakszerű ellátásban részesül.

Az EU a kezdetektől nagy súlyt fektet a társadalmi párbeszédre. A munka világában a munkáltatók, munkavállalók és az állam, valamint a civil, ezen belül a szakmai szervezetek közt – hol eredménnyel, hol eredménytelenül, de – folyik a párbeszéd. Jó lenne hinni, hogy nálunk is erőre kap az az akarat, amely a tárgyalás és megegyezés fórumaiba lehel lelket, elkerülve a fölös botrányokat, meddő vitákat. Bizony, ez is uniós elvárás.

Pár hónapja a Strasbourgi Európa Parlament irányelveket fogadott el a zajártalommal kapcsolatos teendőket illetően. Felmérések szerint az előadóművészek között – beleértve a popzenészeket is! – a komoly zenét játszóknak a legtöbb a halláskárosodott munkavállaló. Megoldás több is van – hangszigetelő plexi falak a leghangosabb hangszercsoportok köré, frekvenciát nem, csak decibelt automatikusan csökkentő, egyénre szabott fül dugók, stb. – csak egyet nem tehetünk: nem venni tudomást e veszélyről.

E sorok írója is részt vesz annak a jelentésnek megírásában, mely az egyes országokbeli, illetve nemzetközi kutatások, felmérések eredményeit feldolgozva arra kísérel választ kapni és adni, mi is történik a kilencvenes évek eleje óta Európa koncerttermeiben? Hol van az a közönség, melynek meg kellene töltenie a Royal Festival Hall-t, a Philharmonie am Gasteiget, az Alte Oper, az össze többi kisebb és nagyobb európai koncerttermet és egyre több esetben mégis távol tartja magát e helyektől a fél-, vagy még annál is rosszabb ház rémével szembesítve hangversenyrendezőt, alázva meg előadóművészt? Fél évünk van, hogy a soron következő, Madridban rendezendő konferencia elé tárjuk azt a jelentést, melyet természetesen a Zenekar olvasói is megismerhetnek.

A minden alkalommal megszervezett ke-rekasztal-beszélgetések az egyes tagországok aktuális ügyeiről adnak tájékoztatást. Adózástól az állami szubvenciók alakulásáig, új, szakmát érintő projektek bejelentésétől a bot-

rányokig mindenről szó esik ilyenkor. Ez alkalommal Magyarországról csak jót mondhatam: nemzeti koncertterem épül, a zenekarok nagy része rendkívüli bérfejlesztésben részesült, az infláció öt százalék alá került. Német kollégáink már annál többet panaszkodtak. A gazdaság drámai lelassulása sötét felhőket idézett a német előadóművészek egére is. Nagy Britanniában viszont már készülnek a Brit Zenekari Szövetség 2003. februári, Liverpoolban megrendezendő konferenciájára, ahol például arról tanácskoznak, hogyan lehet a zenekari muzsikusokat speciális, zenekari játékokra épülő továbbképzésben részesíteni, hogyan létesítsünk kapcsolatot zenekarunk érdekében a helyi befolyásos hivatalokkal, vállalatokkal, személyiségekkel, merre vezetnek a menedzsmentek fejlesztésének új útjai, a zenekari bizottságok ismeretfejlesztése a menedzsmentekkel való együttműködés érdekében, stb. (Talán mi is áldozhatnánk némi figyelmet a fenti témákra.)

Észkollégánk sajátos botrányról számolt be. Távoli rokonainknál a szerencsejátékok adójából működtetik a Nemzeti Kulturális Alapot. Nos, e szervezet elnöke – mintegy visszatérve a forráshoz – elkaszinózta az Alap nyolcmillió Euro értékű vagyonát. A szerencsétlen szerencsejátékos végül börtönbe került, a kulturális miniszter pedig lemondott. Az Alap feltöltését – nélkülözve az eddigi leggalánssabb játékost – újra kezdték.

Ami egyre szembetűnőbb a PEARLE* konferenciákon, egyben örömteli is: Hat éve, amikor Londonban az a megtiszteltetés ért, hogy Szövetségünk előtt sikerrel nyitathattam ki szakmánk európai uniós szervezetének kapuját, bizony egy kicsit árválkodtam, még évekig nem akadt Közép-Európából tagjelölt. Ma már cseh, szlovák, észt, lett, szlovén kollégák várják teljes körű taggá válásukat. Úttörő szerepünk elismeréseként is vehetjük hát a konferencia döntését, melynek értelmében – várható EU-csatlakozásunkat követően – 2004 júniusában az Előadóművészeti Szövetségek Európai Ligája Budapesten tartja kongresszusát.

Elégedetten csuktam hát be vasárnap délután, a tanácskozás végén a többkilónyi írásos anyagot tartalmazó dossziét. Autóval hazafelé hajtva kivittem az amúgy is útba eső schwehathi reptérre Morten Gjeltent barátomat, a Norvég Zenekari és Színházi Szövetség igazgatóját. Mintegy mellékesen kérdezte, milyen messze is van Budapest Bécsstől? Nem csak a néhány éve elkészült, így az utazást jelentősen lerövidítő autópályára gondoltam, amikor azt válaszoltam: kilométerben kifejezve 250, egyébként meg közel. Egyre közelebb.

– Kovács Géza –